Kw2016-1 – Studiebezoek Sint Jan ter Biezen

v.u. Onzen Heertje, doornstraat 11A, 8970 POPERINGE

Onzen Heertje

Kwartaalschrift 2016_1 uitgave ter gelegenheid van het studiebezoek in St.-Jan-ter-Biezen.

Studiebezoek

Sint-Jan-ter-Biezen

Wat?

Wikipedia: *St.-Jan-ter-Biezen is een dorpje in de Belgische provincie West-Vlaanderen, op het grondgebied van de gemeente Poperinge.* ***Het gehucht*** *ligt op de grens van de hoofdgemeente Poperinge en deelgemeente Watou.*

Op bezoek in hét gehucht kan je de betekenis van de term, *gehucht,* niet ontgaan. Vaak gaat men er achteloos aan voorbij dat we gemakkelijk het woord invullen met *klein, onbelangrijk: niet eens een dorp.*

In de tuin van de pastoor groeit de mispel. Het doet ons onmiddellijk aan de eremijt Grimminck denken. Misschien een res-

tant van de boom waaronder de kluizenaar psalmen bad.

De Woordenlijst Nederlandse Taal steunt onze bepaling *dorpje, enkele huizen bijeen.* Daar zouden we nog kunnen mee instemmen. Maar dan onmiddellijk met het accent *bijeen*. Sint-Jan-ter-Biezen heeft nog zijn dorpscafé: de ster. De bazin heeft de sleutel van de kerk en ze kent de *dorpelingen.* En .. ze ontlokt onmiddellijk *buurschap.* Onze secretaris mocht de glazen voor het hommelbier van de planken halen omdat het oude vrouwtje daar moeite mee had.

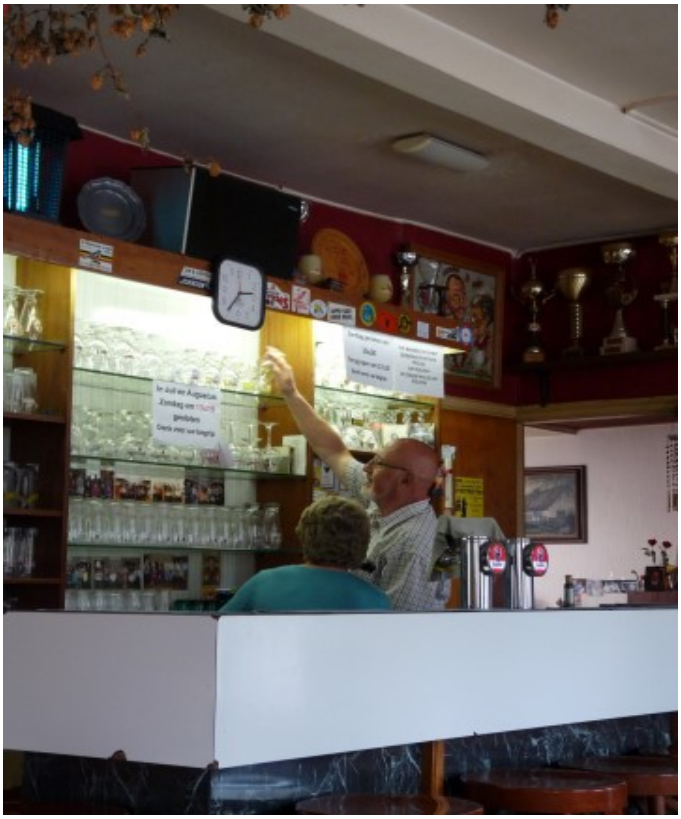

In de café De Ster – onze secretaris helpt de glazen afhalen.

Beschrijvend gaat men ervan uit dat dit dorp enige bij elkander liggende pachthoeven heeft, te weinig in aantal is om een dorp te vormen. Het is een afgelegen buurtschap. De huizen leunen er inderdaad in het centrum amper aan mekaar. Maar iedereen kent iedereen. We hebben snel de neiging om de term *Buurtschap* wat te verengen tot *Boerschap.* Met het idee dat de cultuur lomper en ongecultiveerd is. Sorry maar in Sint-Jan-ter-Biezen is bekend voor zijn koor.

De damesschola Cum Jubilo, het driejaarlijks Internationaal Gregoriaans Festival en het kunstdorp Watou zijn drie begrippen die bijzonder nauw samenhangen. Cum Jubilo recruteert ongeveer de helft van haar zangers in Watou, is ontstaan in Watou en heeft Sint-Jan ter Biezen, een deelgemeente van Watou, als thuiskerk. Cum Jubilo en het Festival hebben dezelfde stichter en voorzitter, Bernard Deheegher, een geboren Watounaar en de dirigente van de schola, Isabelle Theodon, is eveneens in Watou geboren en huwde een Watounaar. Deze sterke band met Watou betekent echter niet dat de gemeentegrens een exclusieve factor is bij het recruteren van nieuwe zangers, integendeel! Reeds vanaf haar ontstaan stelden zangers uit Haringe en Poperinge hun muzikale talenten ter beschikking, later versterkt met dames uit Lo, Ieper en Bredene, zodat de schola momenteel 13 leden telt[1].

De uitstraling van deze activiteit – vooral internationaal – neemt iets weg van de gedachte dat een gehucht *een gat, een onaanzienlijk, een onbeduidende plaats* is.

Sint-Jan-ter-Biezen blijft een plaats met weinig straten, een uithoek, een vlek, een **woonplaats.** Een kleine woonplaats. Je kunt er alle kanten mee op. Zo staat het voor een dorp dat – door degene die het een gehucht noemt – te klein wordt gevonden om dorp genoemd te worden en staat het voor een buurtschap dat op een bepaald niveau wel een erkende eigen plaats is.

1 http://www.cumjubilo.be/cumjubilowatou.html

Dat alleen de vrouwen hun *man* staan in zake cultuur is helemaal niet waar.

Schola met de Viri Galilei – het mannenkoor.

Wat Sint-Jan-ter-Biezen niet is

In M. Philippa e.a. (2003-2009) Etymologisch Woordenboek van het Nederlands omschrijft men een gehucht als een buurschap, dorpje zonder kerk.

De woordafleiding zou komen van *ghe-hof-te, Mnl. ghehochte, ghehuchte.* In het Oud Germaans is dat het duidelijkst. Het gaat oorspronkelijk over gezamenlijke hoeven. Zoals gra*ch*t van gra*v*en komt. De *f* werd *ch*.. Het voorvoegsel *ge-* betekent de collectiviteit, de verzameling van hoven.

De *hofstede* is dan niet meer een verzamelnaam maar te vergelijken met de stad.

Sint-Jan-ter-Biezen heeft – bewezen – een kerk.

E. H. Cyriel MOEYAERT, de huidige rustende priester op bezoek in Onzen Heertje 2014

De kerk

Beschrijving uit de inventaris van het historisch erfgoed

De plattegrond ontvouwt een driebeukig rechth. schip: middenbeuk van zes trav., zijbeuken van vijf trav. + een N.en Z.-sacristie van één trav. Zadeldak (n // straat, leien) met dakruiter onder ingesnoerde spitsbekroning. Rode baksteenbouw. N.- en Z.-gevels geritmeerd door rondboogvensters op afzaat en steunberen. Gevelsteen in Z.-gevel met inscriptie: "Pieter kluizenaar mysticus Karel-Lodewijk Grimminck, leefde van 1724-1728 naast deze kapel in armoede en in boete. 12 nov. 1728".
W.-zijpuntgevel versierd met rondbogige, bakstenen casementen. Geveltop afgelijnd d.m.v. rondbogig baksteenfries. Rondboogportaal onder oculus, met versierd arduinen boogveld. Aandaken.
Interieur. Zuilen. Midden-en zijbeuken resp. overwelfd d.m.v. houten tongewelf en vlakke zoldering.
Eclectisch mobilair. Neogotisch en neorenaissansistisch.

Oorspronkelijk was Sint-Jan-ter-Biezen de naam van een oude kapel,ook Sint-Janskapelle genoemd. De oudste bekende vermelding dateert van 1581[2]: *De goederen van de cappelle van Sint Jan in de prochie van Watouwe*[3]". Er wordt minder verwezen naar de oudere vondst: *De Watouwe...à la chapelle Saint Jean*, 1548. We weten niet waarom.

In Toponiemen[4] vinden we de verwijzing naar Cijnsboek van Terenburg (Thérouane) waar 1548 wel is vernoemd.
In 1601-1603 is er sprake van "Ste Jans cappelle ter galghe", zeker ook in Watou. *Ter galghe,* zal allicht iets te maken hebben met de rechtspraak. Als Sint-Jan-ter Biezen met de heerlijkheid de Douvie te maken heeft kan hier een galg hebben gestaan.
Waar die dan stond moet nog uitgezocht worden? Het is zeker dat de Douvie, als heerlijkheid zijn eigen rechtspraak had. Ze hadden aanvankelijk beroep in Armentières, later in Veurne en daarna in Ieper.

J.B. De Smedt: Bisschop van Ieper, later bisschop van Gent

Omstreeks 1637 wordt de hele wijk naar die kapel genoemd, Sint-Jan-ter-Biezen. In een akte is er een regeling rond de kapel met de weduwe van de Heer van de Douvie, Jan DE CROMBRUGGHE en zijn broer Philippe[5].

2 A.C. de Schrevel, *Le protestantisme à Ypres et aux environs*, Brugge, 1913,44.
3 Heel wat van die gegevens komen van E. H. Cyriel MOEYAERT huidig rustend priester bij de kerk wonende.
4 H. Vandenberghe*, Toponiemen van Groot-Poperinge*, 2008 – blz. 538; Thérouanne, Censier van de kerk, 1540, 4, 93 (Archief van het Bisdom Brugge, nr. 288) (Aangehaald uit DeFlou's *Woordenboek der Toponymie*, 14,679)
5 Gilbert ACKAERT en Omer DOISE, Geschiedenis van Sint-Jan-ter-Biezen

In 1723 schonk de Heer van Douvie de kapel aan de bisschop[6] van Ieper. De kapel stond niet ver van de Warandebeek. Misschien is die beek een aanleiding geweest om de kerk aan Sint-Jan de Doper toe te wijden, aldus E. H. MOEYAERT. Een ding is zeker er waren erven waar er biezen (oevergewas) stonden.

Dat er niet ver van de beek om de kapel heen biezen groeiden, is niet te verwonderen, zodat ze in de volksmond spraken van de kapel in-de-biezen. We denken hier spontaan op alle theorieën over hoe de zee in het West-Vlaamse gebied indertijd landinwaarts trok.

E. H. Cyriel MOEYAERT verwijst naar de kaart van de Kasselrij Veurne *Atlas Major*[7] (Amsterdam 1682). Men kan er eind 17e eeuw inderdaad de kapel situeren en de molen (de huidige Kapellemolenstraat). Een oudere vermelding van de Kapellestraat dateert van1601-1603: *Van suyden Cappellestratken van Sint-Janscappelle.*

De kapel van Sint-Jan-ter-Biezen zal pas weer volop in de belangstelling komen vanaf de komst van priester Karel Lodewijk GRIMMINCK in 1724.

Er werd al sinds lang in die Sint-Janskapel gecelebreerd en gepreekt als in een hulpkapel van Watou. Er verbleven in de buurt nog steeds kluizenaars maar pas omstreeks 1780, voor zover bekend, woonde hier weer een priester, met name Xavier CLINCK. De kapelaan van Watou of Poperinge kwam er ook wel geregeld dienst doen en de mis opdragen[8]. Priester Ludovicus SEY-

6 Joannes batista DE SMET (1721 - 1731) vond een bisdom waar sinds twaalf jaar geen vormsel meer was toegediend. Hij bezocht het een drietal keer en deze visitaties gebeurden heel grondig. Ook hij stond als een echte anti-jansenist bekend. Zijn ambtsperiode kan wel getypeerd worden als een tijd van stabiliteit en rust. Paus Clemens XII benoemde hem op 6 augustus 1731 op de bisschopszetel van Gent. Hij stierf er in 1741.

7 Amsterdam 1682.

8 Omstreeks 1731 werd Sint-Jan er vereerd en werd de mis opgedragen op zijn feest (cf. Geschiedenis online – http://www.sint-janterbiezen.be/hetdorpgeschiedenis.htm).

NAVE[9] is er als proost komen wonen in 1860. Hij zou de eerste pastoor van de opgerichte parochie worden. Hij richtte de kapel en later de kerk goed in. Op zijn verzoek bouwde de firma LONCKE van Esen in 1868 een nieuw orgel voor zijn kapel. Het werd in 1945 volledig vernieuwd

In 1874 werd de kapel een hulpkerk en werd Sint-Jan-ter-Biezen na heel wat getouwtrek[10] een parochie. Op de plaats van GRIMMINCKS kluis, een lemen huis, stond al heel vroeg de huidige pastorie die pas in 1860 een verdieping kreeg en een pannendak.

Verbouwingen – klok in de toren

De kapel met lemen muren en een strodak kreeg in GRIMMINCKS tijd al stenen muren, een vast (leien of pannen) dak en een torentje. Zo is alles gebleven tot 1845.

Toen werd het torentje afgebroken alsook het grootste deel van de kerk. Alles werd herbouwd. In de nieuwe toren werd de in 1838 de gegoten klok opgehangen, dezelfde die er nu nog hangt.

De oude klok uit GRIMMINCKS tijd diende ook als klokspijs voor de nieuwe[11]. In 1855 werd het laatste deel van GRIMMINCKS kapel afgebroken en herbouwd. Alles nu in neo-klassieke stijl, meestal nog de stijl van die tijd. In 1893-94 werd de kerk aan de kant van de toren met een travee verlengd. Een nieuw torentje, het huidige, zou er pas komen in 1907.

De Sint-Janskerk is dus gebouwd in 1893-94 en verbouwd in 1906. Het is een zaalkerk met dakruiter.

De kruisweg tussen de brandramen en afgewisseld met heiligenbeeld: het klassieke gipsen missaal.

De kerk werd in 1971 gedeeltelijk door onweer vernield maar was zes jaar later weer hersteld.

9 Er wordt met lof over gerapporteerd omdat hij er uiteindelijk voor heeft gewerkt opdat ze afzonderlijk zouden staan als succursale kerk. Hij schreef onder andere naar Koning Leopold II.

10 Een boeiende tijdschets is weergegeven in het boek van ACKAERT en DOISE. Hoe de gemeente Watou zich verdedigt om geen parochie te moeten financieel ondersteunen. De afstand is slechts 3 ½ km er zijn maar 445 zielen en 296 kerkgangers, er is geen kerkhof en de mensen vragen dat niet.

11 Vermeld in het gedenkboek van priester LEËNT uit 1845.

Kruisweg

De mooie kruisweg kwam er al in 1888, een geschenk van Baron LEGREELE. Was die nieuw of bestond die tevoren al?

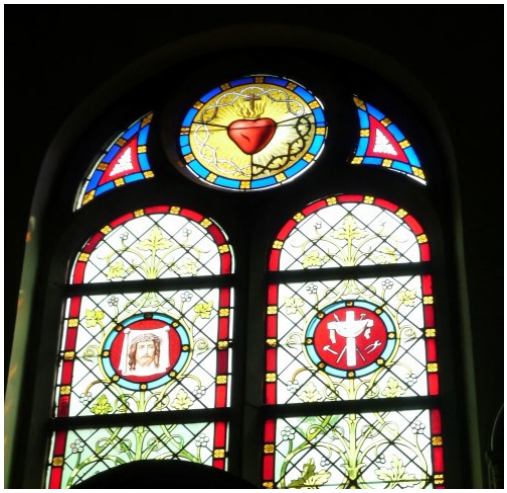

Brandramen

Wat later werden de fijne gebrandschilderde ramen aangebracht. De gever van elk raam staat vermeld op een bord eronder. Hieruit kunnen we afleiden in welke tijd de ramen aangebracht zijn. Waarschijnlijk was dat eind 19e eeuw. De theoloog die deze symbolieken hanteerde was duidelijk geïnspireerd vanuit de volkse devotie. Het geheel is voor de moderne mens een boeiende zoektocht. De iconografie is gedateerd maar uiterst eenvoudig. Een unieke kleurrijke catechismus anno 1880-1910.

De brandramen kunnen doorgaan als een encyclopdie van de symbolen. Hier de arma Christi

We weten niet waar de mooie barokke retabel van het oude hoofdaltaar die zeker uit de 18e eeuw stamt, vandaan komt. De twee zijaltaren zijn er sinds E. H. PORTIER (1909).

Biechtstoel

De barokke biechtstoel werd door een schrijnwerker uit Wormhout (?) voor onze toenmalige kapel gemaakt in 1785. De schrijnwerker van wie de naam jammer genoeg niet vermeld wordt, ontving ervoor tweehonderd gulden van Gabriël DEWILDE die toen kerkmeester was van "Sint-Jan-in-de -Biezen". Franciscus Ignatius L'ABAYE uit Wormhout heeft begin 1800 de kwitantie van de vermelde schijnwerker overgeschreven.

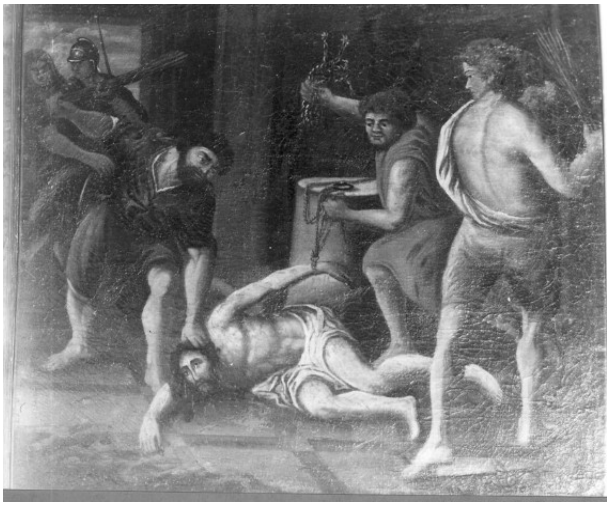

Het koorgestoelte is van de hand van Kamiel GRAEFSCHEPE en werd gemaakt in 1913.

De geseling

Er is nog veel niet gekend. We weten niet hoe het 17e eeuwse schilderij *De geseling van Christus* in de kerk terechtgekomen is[12]. Het wordt door kikirpa gedateerd tussen 1690-1700. Olieverf, geschilderd op doek. In deze bron zegt men dat het werk oorspronkelijk komt van de zusters Benedictinessen te Poperinge 81, cm. op 89 cm.

12 Gegevens o.c; online E. H. MOEYAERT.

Kandelaars

De koperen altaar kandelaars dateren van ong. 1700[13].

Beelden

Het waardevolle, geklede houten Mariabeeld kan heel oud zijn. Pastoor HAVERLAND van Watou heeft het in 1843 aan Sint-Jan-ter-Biezen geschonken. Het werd onder de verbouwingswerken op de zolder (van de pastorie ?) gezet en gelukkig werd het in 1908 als processiebeeld naar beneden gehaald.

Het uit hout gesneden Sint-Godelievebeeld is een kopie van een oud maar kleiner beeld dat in de kerk van Krombeke staat met als onderschrift Sainte Godeleine[14].

Heilige Godelieve met de vier kronen: de kroon van de maagdelijkheid, het huwelijk, de verstoten vrouw en de marteldood.

De sacristie rechts van het koor dateert van 1937. De verering van Sint-Antonius abt is lange jaren aanzienlijk geweest. De foto boven het oude pleisteren of kalken Sint-Antoniusbeeld, met een omgekeerd varkentje, zie verder, staat boven het altaar.

Later heeft pastoor Luciaan ARRYN het vervangen door het huidige mooi uitgesneden houten beeld. Het is houtsmijwerk van de hand van ene NOYEZ. Onder de eerste wereldoorlog verbleven in Sint-Jan-ter-Biezen geregeld Engelse soldaten met verlof. Een van hun is een bekende Engelse dichter, Julian GRENFELL. Hier dichtte hij in april 1915 bij de oude dorpsschool *Into battle*[15]. gedicht dat eindeloos opgenomen werd in Engelse bloemlezingen, met daarin "He is dead who will not fight" (Hij die niet wil vechten is dood).

Het H. Hartbeeld werd in de tijd van de intronistaie (1947) aangekocht.

Priesters (proosten) en pastoors die de kapel of kerk bediend hebben

Karel Lodewijk GRIMMINCK: 1724-1728

Lodewijk Xavier CLINCK: 1780

De SEURE: 1784

13 http://balat.kikirpa.be/results.php?typesearch=advanced&city=&institute=Kerk+Sint-Jan%5BSint-Jan-ter-Biezen%28Watou. Alle geregistreerde kerkschatten.

14 Goedleine = Franse naam in haar geboortestreek Heinfried WIERE (Wierre Effroy) bij Bonen (Boulogne), dat in haar tijd nog Nederlandstalig was. Ze werd daar ook Godelieve genoemd tot in de 16e eeuw op z'n minst.

15 Gedicht dat eindeloos opgenomen werd in Engelse bloemlezingen, met daarin *He is dead who will not fight* (Hij die niet wil vechten is dood).

Philips Jacobus DUVERLIE: 1785-88

Jan Baptist JOSSART: 1790

E. H. DAUBRESSE, Pastoor 1885-1904

Judocus BOLLAERT:

VERSTRAETE: 1833-37

Clemens Petrus ROOSEBOOM: 1837-43

Henri Jan- Baptist LEËNT: 1843-60

Lodewijk SEYNAEVE: 1860-74 – Als pastoor van de kerk: 1874-85

<== *Isidoor DAUBRESSE: 1885-1904 (+ 1917)*

Désiré HOLLEVOET: 1904-1907

Lodewijk PORTIER: 1907-1921

Alfons CALLEWAERT : 1921-1922

Juliaan DUBOIS: 1922-1933

Emile RAMAUT: 1933-1942

Juliaan DUBOIS: 1942-1951

Leo MAHIEU: 1951-1959

Achiel VERSTRAETE: 1959-1980

Luciaan ARRYN: 1980-1992

Josué ROETS: 1992-1996

<== Ludo LEPEE: 1996

De parochie

Het plaatsje is een parochie sinds 31.12.1874. het is de verdienste van E. H. SEYNAEVE . In Sint-Jan-ter-Biezen staat de Sint Janskerk.

Oud kerkhof

Het oude kerkhof bevindt zich langs de Kapellestraat, bij de kerk. Op ca. 100m ten Z bevindt zich de nieuwe begraafplaats. De 13 Heldehuldezerken en 1 andere grafsteen staan opgesteld rond de gedenkzuil voor de militaire doden van WOI.

Rond de gedenkzuil staan 13 grafstenen geïnspireerd op het Heldenhuldezerkje (wit, met gouden blauwvoet en letters AVV-VVK) en 1 andere grafsteen.

Er liggen 14 Belgische militairen onder 13 heldenhuldezerkjes en 1 andere grafsteen begraven. Hun namen staan ook vermeld op de gedenkzuil voor de militaire doden van Sint-Jan-Ter-Biezen uit WOI. Het merendeel zijn militairen afkomstig uit de streek van Sint-Jan-Ter-

Kw2016-1 – Studiebezoek Sint Jan ter Biezen

Biezen, Watou of Poperinge die eerst op een andere begraafplaats begraven werden, maar na de oorlog gerepatrieerd werden. Het gaat hier vermoedelijk om:

Gaston J. DELALEAU, geboren te Watou, soldaat bij het 5de Lansiers, gestorven bij Assenede (Oost-Vlaanderen) op 3 november 1918 (bevrijdingsoffensief) en oorspronkelijk begraven op het gemeentelijk kerkhof van Bassevelde op 5 november. -

Daniël MATTON (gewone grafsteen), geboren te Watou in 1896, soldaat bij het 8e Linie, gestorven op 6 april 1916 in de sector Dixmude, oorspronkelijk begraven op de Belgische militaire begraafplaats van Adinkerke.

Remi H. DEMAEGHT, geboren te Watou, soldaat bij het 23ste Linie, gestorven op 1 november 1918 in het hospitaal van Brussel, oorspronkelijk begraven te Steenbrugge.

Maurice R.C. HUYGHE, geboren te Watou, soldaat bij het 3de Linie, gestorven op 3 oktober 1914 in een hospitaal in Antwerpen en oorspronkelijk begraven op het Schoonselhof te Antwerpen. - Maurice (Maurits).

J.B.C. RYON, geboren te Watou, soldaat bij het 19de Linie, gestorven op 17 april 1918 bij Langemark en oorspronkelijk begraven te Mangelare.

Hilaire SOHIER, geboren te Poperinge in 1887, soldaat bij het 18de Artillerie, gestorven op 4 oktober 1918 bij Brielen en diezelfde dag begraven in Brielen.

Zijn broer Omer SOHIER (Henri Cornelis), geboren te Poperinge in 1886, eveneens gestorven op 4 oktober 1918 bij Brielen en diezelfde dag begraven in Brielen.

Firmin C. DEVER, geboren te Watou, soldaat bij het 16de Artillerie, gestorven op 28 september 1918 bij Oostkerke (eindoffensief) en oorspronkelijk begraven op 29 september te Hoogstade.

René C. DEVER, soldaat bij het 3de Jagers te Voet, gestorven op 19 juni 1917 bij Steenstrate en oorspronkelijk begraven te West-Vleteren.

Aimé VANDENABEELE, soldaat bij het C.I. n° 10, gestorven op 27 december 1917 in een hospitaal in Cherbourg en oorspronkelijk begraven op 30 december te Cherbourg (F). - Maurice (Maurits)

G. DECLERCK, soldaat bij het 6de Jagers te Voet, overleden op 18 maart 1918 bij Diksmuide en oorspronkelijk begraven op 23 maart 1918 op het gemeentelijk kerkhof te Watou. Twee mi-

litairen lijken oorspronkelijk begraven te zijn geweest in Sint-Jan-Ter-Biezen:

Leopold F.C. ROSSEEUW, geboren te Poperinge, soldaat bij het 5de Jagers te Voet, gestorven op 15 oktober 1918 bij De Panne en oorspronkelijk begraven op 18 oktober te Sint-Jan-Ter-Biezen. - Joseph H.C. DOISE, geboren te Beveren-aan-de-Ijzer, soldaat bij het 2de Grenadiers en overleden op 12 maart 1918 bij Nieuwpoort.

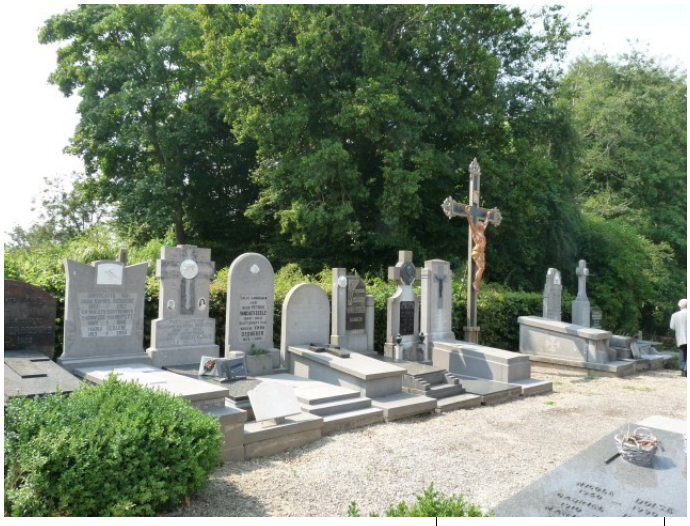

Verder ligt hier nog Gaston GACKIERE begraven, overleden in een hospitaal in Hamelen (D) op 22 oktober 1915.

Het calvariekruis werd vervangen in 1975. De bevolking zelf haalde 9.000 BEF op en de gemeente Watou betaalde 10.000 BEF.

Karel Grimminck

In dit gehucht tussen Poperinge en Watou leefde in een kluis bij de kapel de mysticus Karel Lodewijk GRIMMINCK, geboren uit een adellijk geslacht te Ieper in 1676. Hij werd in 1728 begraven in de Sint-Bavokerk te Watou.

De vroegere kapelaan van Rampskapelle (1700-1702), pastoor van Zuidkote (1702-1709) en Kaaster (1709-1714) komt hier als kluizenaar wonen (1724-1728). Hij was dat al tien jaar geweest op de Thieuwshoek in Kaaster. Vanaf 1724 bedient hij als priester de kapel (die dus niet zo klein geweest moet zijn) en is hij volksmissionaris.

"God is het al, en de reste 'n is niet"

Die iets of wat *feeling* heeft voor religiositeit die kan de diepe mystieke ervaring relatief gemakkelijk achterhalen. In het dialectisch fenomeen van aan de schreve is de zinswending frappant.

Zoals in de Franse taal een negatie *ne.. pas* een benadrukkend deelwoord heeft kent het taaltje

van onze voorouders hier *aan de frontieren* ook die wending. *'n .. niet* is overduidelijk de negatieve theologie. We kunnen God menselijk zeker niet omschrijven. Om mystiek te leven moet men in contact komen met dat onbeschrijfelijke.. met Die Alles is, al het andere niet alleen in de schaduw zet, niet alleen als schim verklaart, .. het is *niets.* De mysticus leeft in niet kwijnende verbinding met De Persoonlijke Levende God die alles draagt.

Karel Grimminck zal in dat bosrijke *gehofte* tussen de biezen in zijn kluis niet enkel de opgesloten hoogst introverte eremijt geweest zijn. Antonius abt zal wel in zijn spiritualiteit ingeschakeld zijn. Zoals we verder uitwerken was hij afgestapt van het anachoreet zijn en wilde hij met een groep kluizenaars een ascetisch leven leiden.

Ook Antonius, abt, leefde niet zo afgezonderd als wij het ons inbeelden. Zijn *zwijntje*[16] is in het parcours van zijn levensgeschiedenis op allerlei manieren verklaard. We kunnen dit attribuut deze verering niet gebruiken om het eremiet of kluizenaar van Grimminck te omschrijven.

Hij sterft in 1728 in geur van heiligheid en wordt in de kerk van Watou begraven. Hij staat bekend als een kleine mysticus. Zijn vooral Nederlandse geschriften zijn ten zeerste opmerkelijk.

Litteratuur rond Grimminck:

1. Brie, M. de. *Grimminck en de Benedictinessen te Poperinge*. In: Aan de Schreve (Poperinge): 13 (1983) 4, 15

2. *Een nieuwe grafsteen voor Karel-Lodewijk Grimminck 1676-1728*, Sint-Bavokerk Watou, Stad Poperinge 15 april 1978. Brugge: Grimminck-Comité, 1978. 34 p.
3. Goegebuer,L. M. *Karel-Lodewijk Grimminck* 1676-1728. Brugge: Grimminck-Comité, 1978. 60 p.
4. Deswarte, Maxime. *Charles-Louis Grimminck, mystique flamand: successivement curé de Zuydcoote et de Caestre, ermite et anachorète à Caestre, anachorète à Sint-Jan-ter-Biezen* (Watou) (1676-1728). [S.l.]: Comité Flamand de France, 1978. [IV], 49 p. (Annales; N.s. 1).
5. Berquin, Karel. *Karel-Lodewijk Grimminck, de pelgrim uit de Westhoek die er 'eenzitter' werd, 1676-1728*. In: De gidsenkring (Kortrijk): 16 (1978) 1 (feb) 2-7.
6. Berquin, Karel. *Grimmincks laatste ziekte, zijn overlijden, uitvaart en begraafplaats. In: Een nieuwe grafsteen voor Karel-Lodewijk Grimminck 1676-1728*, Sint-Bavokerk Watou, Stad Poperinge 15 april 1978. Brugge: Grimminck-Comité, 1978, p. 17-28.
7. Lille, Karel M. de. *Is Karel-Lodewijk Grimminck verwant aan de Grimmincks van Roeselaere en van Noord-Nederland?* In: Een nieuwe grafsteen voor Karel-Lodewijk Grimminck 1676-1728, Sint-Bavokerk Watou, Stad

16 Een van de interpretaties is het feit dat men in zijn levensgeschiedenis het heeft over de bekoringen die hij kreeg in verband met de zinnelijkheid, waar het varken dan een symbool van is. De orde van de Antonijnen verkreeg later het voorrecht van rondlopende varkens te mogen hebben om er daarna het vlees van te mogen verbruiken voor de gemeenschap van kloosterlingen en tevens voor de armen onder de bevolking.

Poperinge 15 april 1978. Brugge: Grimminck-Comité, 1978, p. 12-15.
8. Lille, Karel M. de. *Kwartierstaat Karel-Lodewijk Grimminck*. In: Een nieuwe grafsteen voor Karel-Lodewijk Grimminck 1676-1728, Sint-Bavokerk Watou, Stad Poperinge 15 april 1978. Brugge: Grimminck-Comité, 1978, p. 9-11.
9. Optatus, P. De bronnen van Karel Grimminck's spiritualiteit. In: Ons geestelijk erf (Antwerpen): 22 (1948) 4 (dec) 369-376.
10. Devynck, Leo. *Wie beïnvloedde Karel Lodewijk Grimminck's vroomheidsbeeld*? In: Ons geestelijk erf (Antwerpen): 25 (1951) 1 (mrt) 44-58.
11. *Grimmincks Regels van eene geestelyke dogter* / Karel Berquin. In: Ons geest. erf: vol. 52 (1978), afl. 2 (juni), pag. 129-151.
12. *Grimmincks Regels van eene geestelyke dogter* / Karel Berquin. In: Ons geest. erf: vol. 52 (1978), afl. 2 (juni), pag. 129-151.
13. Ter inleiding / Karel Berquin. - Brugge : Grimminck-Comité. In: Grimminck, Karel-Lodewijk. G*od: beschouwingen over God uit het zeventiende-eeuwse in het hedendaagse Nederlands overgezet door K. Berquin*. Brugge : Grimminck-Comité, 1977, p. I-IV.

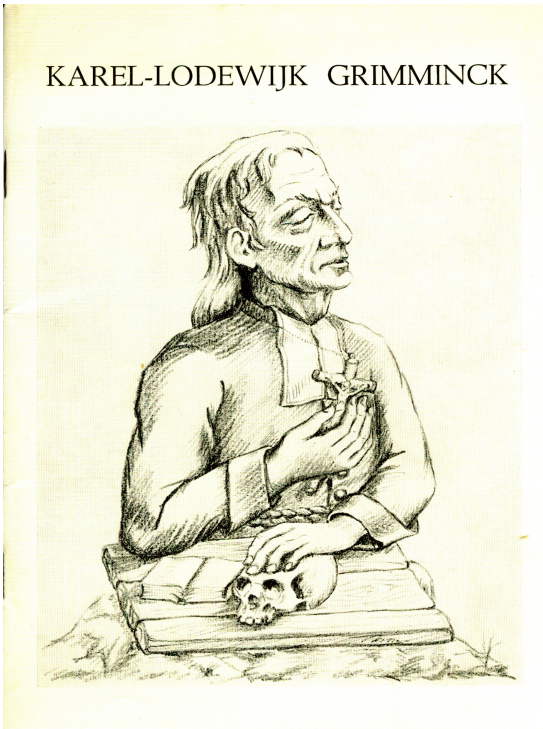

14. Grimminck-nummer / [samenst. Karel Berquin]. - [Brugge] : *Associatio sacerdotum emeritorum, 1979*. - 50 p. : portr. ; cm. - (Avond ; jrg. 7, nr. 2 (mrt 1979)).
15. Karel-Lodewijk Grimminck : *de pastoor, kluizenaar en mysticus van de Westhoek* : 1676-1728 / M. De Brie. In: Grimminck-nummer. Speciaal nr. van: Avond vol. 7 (1979), afl. 2 (mrt), pag. 3-13.
16. *Grimmincks geschriften* / M. De Brie, Karel Berquin. In: Grimminck-nummer. Speciaal nr. van: Avond vol. 7 (1979), afl. 2 (mrt), pag. 14-17.
17. [*Over: Grimminck* / [door] Leo Devynck ; bijeengebr. door Maurits Deforche]. In: Grimminck-nummer. Speciaal nr. van: Avond vol. 7 (1979), afl. 2 (mrt), pag. 44-49; afl. 3 (mei), pag. 38-41; afl. 4 (juli), pag. 28-33.
18. *Volgelingen van Karel Lodewijk Grimminck* / [door] L. Van Acker. In: Biekorf Brugge: vol. 99 (1999), afl. 1 (mrt), pag. 89-92.
19. *E. Grimminck en de kluizenaarsbeweging* / A. Lowyck. In: Ons heem: vol. 23 (1969), afl. 5 (herfstmaand), pag. 233-238.
20. *Inleiding* / Karel Berquin. VWS-cahiers: vol. 12 (1977), afl. 2 [= 66] (zomer), pag. 1-3.
21. *Karel Lodewijk Grimminck als Vlaams mistiek auteur uit de Westhoek* 1676-1728 / Karel Berquin. In: KFV-meded.: vol. 5 (1977-1978), afl. 3 (dec 1977), pag. 12-14.
22. *Het leven van Grimminck in een lied* / Karel Berquin. In: Bachten Kupe: vol. 19 (1977), afl. 5 (sep-okt), pag. 65-78.
23. *Brieven van Grimminck in verband met Ieper* / Karel Berquin. In: [Grimminck-nummer]. Speciaal nr. van: Iepers kwartier vol. 14 (1978), afl. 1 (mei), pag. 40-44.
24. *Hoe kwam Grimminck tot ons?* / Karel Berquin. In: [Grimminck-nummer]. Speciaal nr. van: Iepers kwartier vol. 14 (1978), afl. 1 (mei), pag. 37-39.
25. *Karel Lodewijk Grimminck als Vlaams mistiek auteur uit de Westhoek* 1676-1728 / Karel Berquin. In: KFV-meded.: vol. 5 (1977-1978), afl. 4 (maart 1978), pag. 27-30.
26. *De kluis van Grimminck te Kaaster* / Karel Berquin. In: Iepers kwartier: vol. 14 (1978), afl. 4 (dec), pag. 136-137.
27. *Bisdom en seminarie te Ieper tijdens het leven van Karel-Lodewijk Grimminck* (1676-1728) / Paul Declerck. In: [Grimminck-nummer]. Speciaal nr. van: Iepers kwartier vol. 14 (1978), afl. 1 (mei), pag. 18-36.
28. *Wie was Karel Lodewijk Grimminck?* / Karel M. de Lille. In: [Grimminck-nummer]. Speciaal nr. van: Iepers kwartier vol. 14 (1978), afl. 1 (mei), pag. 3-17.

29. *'God is 't al, de reste niet' : Grimmincks groei naar het al van God* / Karel Berquin. In: Innerlijk leven: vol. 32 (1978), afl. 3 (mei-juni), pag. 221-230.
30. *De bundel getuigenissen over Grimminck : het dossier De Vos A I* / Karel Berquin. In: Grimminck-kron.: vol. 1 (1979), afl. 1 (mei), pag. 4-5.
31. *Herdenking van Karel-Lodewijk Grimminck in 1978* / Karel Berquin. In: Handel. Genoot. Geschied.: vol. 116 (1979), afl. 1-2, pag. 140-141.
Het varkentje dat naar de andere kant kijkt? (bedoeld is de andere kant dan zijn meester Antonius.
32. *De bronnen van de spiritualiteit van K.-L. Grimminck / L.M. Goegebuer.* In: Grimminck-kron.: vol. 1 (1979), afl. 1 (mei), pag. 2-4.
33. *Bezitten we een portret van Grimminck?* / Karel Berquin. In: Grimminck-kron.: vol. 2 (1980), afl. 1 (feb), pag. 3-6.
34. *Grimminck en Franciscus van Assisi* / Karel Berquin. In: Grimminck-kron.: vol. 2 (1980), afl. 2 (mei), pag. 1-7.
35. *"Priester onweerdich"* / Karel M. de Lille. In: Iepers kwartier: vol. 18 (1982), afl. 4 (dec), pag. 97-98.
36. [*Grimminck-nummer*]. - Ieper, 1978. - 48 p. : ill., facs., portr. ; .. cm. - (Iepers kwartier; jrg. 14 (1978) nr. 1 (mei)).
37. De Geschiedenis van de vroomheid in de Nederlanderen, P. Axters, 50 blz.
38. In Ons Geestelijk Erf van Pater Optatus o.f.m. en Pater Stracke S. J, Antwerpen 1960.

Levenschets

Over de familie is meer geschreven. Het was een Iepers adellijk geslacht. Men speurde in de papieren en vond de veroordeling van zijn grootvader, maar iedere historicus moest afronden met de diepe eenvoud van het mystieke leven van Karel Lodewijk, Charles Louis.

Hij kreeg zijn opleiding in de Sint Niklaasabdij van Veurne. Zijn ouders waren met de drie kinderen naar Veurne verhuisd. Ze waren uit Ieper, het adellijke nest van de voorouders weggetrokken.

Zijn jonge leven is getekend door verliezen. Amper 17 jaar verliest hij zijn moeder. Het jaar er op sterft zijn vader. Hij is overgelaten aan de zorgen van de weduwe van oom Marcus Grimminck. Ondertussen zijn vijf broertjes en zusjes gestorven en alleen de onhandelbare Maria Françoise, zijn zus, blijft over. Ze werd buitengezet in de Benedictinessen te Poperinge en komt in Zuid Frankrijk in een pensionaat terecht.

Voor zijn filosofie moet hij naar Douai. Voor zijn theologie komt hij naar Ieper. In 1700 wordt hij gewijd. Ondertussen is hij terug naar Douai gegaan want hij was te jong om te worden gewijd. In die tussentijd komt hij in contact met een Jezuïet. Hij wordt via de retraite methode van Ignatius een echte mystieker.

Zijn nederigheid is gebaseerd op de grootheid van de Eeuwig Levende en Aanwezige. Quasi oosters spreekt hij over het AL[17].

In de opleiding in Douai wordt hij ook volgeling van Louis Marie Grignon de Montfort[18]. Vandaar zijn mariale binding en vandaar ook het beeld dat in de St.-Janskerk is opgesteld.-. Wellicht een suggestie van het comité rond Grimminck. De bezoeker of de huidige parochiaan weet amper wie die heilige is.

Op het kaartje kun je volgen waar Grimminck verbleef.

We houden ons bezig met de erimitage in St-Jan-ter-Biezen. Hier woonde K.-L. Grimminck met enkele andere kluizenaars. Hij schreef de regel van het convent.

Drie namen ervan zijn bewaard: Simon Deschodt, Eugeen Caroen

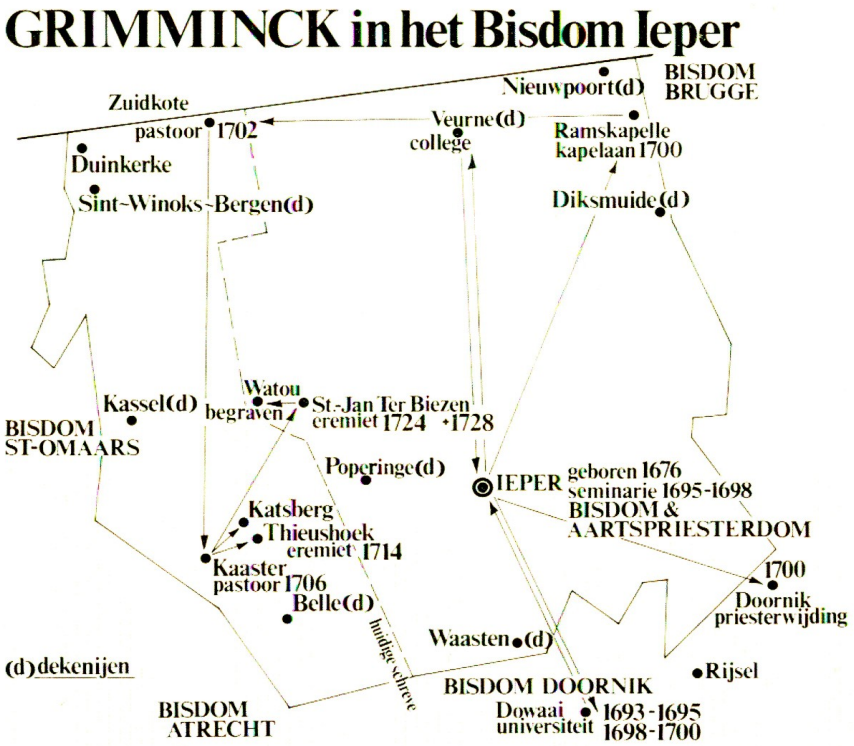

en Pieter Demeijere. Na zijn dood hebben de gezellen niet meer in het opzet verder gedaan.

De twee kluizenaars die er waren voor Grimminck er aan kwam waren vroeg ermee gestopt. De regel van de nieuwe organisator was hen te sterk. Leven op water en brood én niet bedelen. De asceet mysticus schreef de regel en had één voorbeeld waar hij altijd op terugkeerde

17 Hij was genoeg geschoold om dat al niet in onze New Age perceptie te vatten. Het was ook niet adept van het Hindoebegrip. In besef van zijn *priester-onweerdigh zijn* oefende hij de *Presentia Dei:* de tegenwoordigheid van God.

18 Louis-Marie Grignion de Montfort (Montfort-sur-Meu, 31 januari 1673 – Saint-Laurent-sur-Sèvre, 28 april 1716) was een Frans katholiek priester en ordestichter.

nl. de regel van de *oudtvaders.* Naar het einde van zijn leven had hij willen Trappist worden. Het kan lijken alsof hij niet wist wat hij wilde.

Voor de tijd dat hij in Sint Jan ter Biezen kluizenaar was leefde hij als *anachoreet*.

Deze broeders anachoreten[19] kiezen voor én het leven als kluizenaar én de prediking. In Watou was het naar eigen zeggen door de H. Geest en het evangelie duidelijk geworden dat hij zoals de asceten van het begin van de christelijk-kloosterlijke traditie.
In de publicatie van het Grimminckcomité verwijst men naar de bibliotheek van de *Oudtvaders* waarvan er zeker boeken in Grimminks bereik lagen. We hebben een tijdje gezocht of we konden erachter komen welke boeken dit kunnen geweest zijn.

Boeken uit de tijd van de *woesteniers* – de oude strenge monikken die in de afzonderingen gingen leven zouden kunnen zijn:

* de Drie Brieven Van den H. Oudvader Augustinus, *Noopende het stuk van Gods Eeuwige Verkiezinge en Genade*. Vertaelt door F.v.H. [= Fransois van Hoogstraeten], Rott., van Hoogstraeten, 1684. - Epist. 194, 186 en 217

* *Redevoeringen des heiligen oudvaders Chrysostomus*, in het Grieks

*'t Laatste gedeelte der Reden van den *Oudvader Ciprianus tegen de Schouwspelen.* Dit traktaat werd in het verleden aan Cyprianus toegeschreven.

**Het Leeven Der Voornaamste Oudvaders of Woestyniers*; By een vergaaderd en met een Voorrede verzien, van Godfried Arnold, 2 dln., Amst., Petzold, 1701. - Anonieme vert., uit het Duits, van o.m. de 6 Hiëronymus-geschriften, de levens van Antonius en Basilius de Grote, alsook fragm. van Rufinus' Historia monachorum en van de Verba seniorum uit boeken 3 en 5-7 van Rosweydus.

Inhoudsopgave

Studiebezoek....1
Sint-Jan-ter-Biezen....1
Wat?....1
Wat Sint-Jan-ter-Biezen niet is....3
De kerk....4
Beschrijving uit de inventaris van het historisch erfgoed....4
Verbouwingen – klok in de toren....6
Kruisweg....7
Brandramen....7
Biechtstoel....7
De geseling....7
Kandelaars....8
Beelden....8
Priesters (proosten) en pastoors die de kapel of kerk bediend hebben....8
De parochie....9
Oud kerkhof....9
Karel Grimminck....11
"God is het al, en de reste 'n is niet"....11
Levenschets....14

19 Αναχρεω terugtrekken. Ze leefden teruggetrokken maar deden wel aan prediking als missionarissen. Van die praktijk stapte Grimminck af.